

УДК 336.77

Бондаренко А.І.

аспірант

Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана**ЗМІНИ КРЕДИТНОГО РЕЙТИНГУ ПОЗИЧАЛЬНИКА ТА СПОСОБИ
ЇХ ВРАХУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИЗНАЧЕННЯ ЦІНИ КРЕДИТУ**

В статті охарактеризовано сутність та функціональний зміст кредитного рейтингу у взаємозв'язку з поняттям кредитного ризику, виокремлено фактори, що чинять визначальний вплив на прийняття рішень щодо віднесення позичальника як об'єкта рейтингової оцінки до певної групи за рівнем кредитних ризиків. Охарактеризовано фактори, що впливають на зміну позицій позичальника в кредитному рейтингу. Визначено напрямки та запропоновано на цій основі модель впливу зміни позицій позичальника в кредитному рейтингу на вартість кредитів для певних груп позичальників (конкретних позичальників). За результатами дослідження надано рекомендації щодо застосування даної моделі в практичній діяльності кредитора при формуванні ним ціни на фінансові ресурси, які він надає в якості позики. Відзначено, що в процесі коригування вартості кредитних ресурсів на основі міграції позичальника у кредитному рейтингу мають бути закладені потенційні можливості трансформації рейтингових позицій підприємства-позичальника в нематеріальну економічну цінність, що може забезпечити це підприємство конкурентними перевагами на певний, достатній для отримання додаткового економічного результату, період дії знижених ставок за кредитами.

Ключові слова: кредитний рейтинг, міграція кредитного рейтингу, позичальник, кредитор, ціна кредиту, ціноутворення, процентна ставка, кредитний ризик, міграція кредитного ризику.

В статье охарактеризована сущность и функциональное содержание кредитного рейтинга во взаимосвязи с понятием кредитного риска, выделены факторы, оказывающие определяющее влияние на принятие решений об отнесении заемщика как объекта рейтинговой оценки к определенной группе по уровню кредитных рисков. Охарактеризованы факторы, влияющие на изменение позиций заемщика в кредитном рейтинге. Определены направления и предложена на этой основе модель влияния изменения позиций заемщика в кредитном рейтинге на стоимость кредитов для определенных групп заемщиков (конкретных заемщиков). По результатам исследования даны рекомендации по применению данной модели в практической деятельности кредитора при формировании им цены на финансовые ресурсы, которые он предоставляет в качестве займа. Отмечено, что в процессе корректировки стоимости кредитных ресурсов на основе миграции заемщика в кредитном рейтинге должны быть заложены потенциальные возможности трансформации рейтинговых позиций предприятия-заемщика в нематериальную экономическую ценность, способную обеспечить предприятие конкурентными преимуществами на определенный, достаточный для получения дополнительного экономического результата, период действия пониженных ставок по кредитам.

Ключевые слова: кредитный рейтинг, миграция кредитного рейтинга, заемщик, кредитор, цена кредита, ценообразования, процентная ставка, кредитный риск, миграция кредитного риска.

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси, що посилюють конкуренцію на інвестиційних ринках, обумовлюють, з одного боку, необхідність динамічного розвитку та удосконалення діяльності підприємств, а з іншого – потребу забезпечення чіткої ідентифікації підприємств на ринку в якості діючих та потенційних об'єктів інвестування або позичальників необхідних для розвитку фінансових ресурсів.

За цих умов визначення кредитного рейтингу позичальника є тим інструментом, який

здатен позначити позиції потенційного позичальника серед всієї сукупності діючих на ринку підприємств. Для кредитора ці позиції (місце у рейтингу) є орієнтиром у прийнятті рішення щодо доцільності надання кредитів потенційному позичальникові. Водночас, підприємства, що мають нижчий рейтинг також потребують кредитних ресурсів для розвитку, і в багатьох випадках також мають можливості, в процесі розвитку, виконувати власні зобов'язання за кредитами. Такі підприємства можуть мати не

меншу привабливість для кредитора ніж лідери рейтингів передусім через врахування потенційних кредитних ризиків (які щодо даних підприємств відносно вищі, ніж щодо лідерів кредитного рейтингу) в процесі визначення ціни кредиту для певних груп позичальників.

Аналіз останніх досліджень. В сучасній науковій літературі проблематику використання інформації щодо ранжування позичальників у кредитних рейтингах в системі управління взаємовідносинами кредитор-позичальник представлено досить широко, зокрема, відомими є дослідження визнаних вчених світового рівня Дж. Сінкі, Ф. Найта, П. Роуза, І. Шарпа та ін. Серед вітчизняних дослідників слід особливо відзначити роботи В. Шелудько, Л. Долінського, Г. Азаренкової, О. Беленкової, О. Васюренка, В. Вітлінського, Н. Внукової, Н. Волик, Р. Герасименко, В. Глуценка, І. Івченка, А. Камінського, А. Ковальова, Л. Примости, Н. Припути, О. Юркевича, присвячені проблематиці, окресленої в даній науковій статті.

В роботах даних авторів поставлено питання щодо формування та розвитку систем кредитних рейтингів та врахування кредитних ризиків у діяльності кредиторів. Більшість зазначених праць присвячена проблемам ранжування позичальників та питанням методології оцінки кредитних рейтингів на основі звітності позичальників. Водночас, подальших наукових розробок потребує питання обґрунтування залежності від кредитних рейтингів процесів ціноутворення в кредитній сфері та впливу рейтингу на інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність позичальників.

Вказані обставини обумовили актуальність даної наукової статті, **метою якої є** розвиток обґрунтування теоретико-методичних засад врахування в процесі визначення ціни кредиту змін у кредитному рейтингу позичальника.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кредитний рейтинг позичальника в трактуванні більшості сучасних дослідників являє собою інтегральну оцінку міри кредитного ризику, умовне вираження кредитоспроможності позичальника в цілому (власне, рейтинг позичальника) чи відносно його окремих боргових зобов'язань (рейтинг боргового зобов'язання позичальника) [3, с. 24-25; 14]. Таким чином, кредитний рейтинг визначає міру кредитного ризику по відношенню до певного об'єкту, який в цьому рейтингу відображено, а кредитний ризик характеризується вірогідністю невиконання позичальником своїх зобов'язань (вірогідність дефолту) [1; 13, с. 133-135].

Кредитні рейтинги встановлюються незалежними спеціалізованими рейтинговими агентствами за допомогою методології, що

враховує комплекс чинників, що впливають на кредитоспроможність аналізованого учасника рейтингу [9].

Об'єктами рейтингової оцінки виступають рейтинг позичальника (держава, органи місцевого самоврядування, банки, підприємства, фінансові і страхові компанії тощо), або рейтинг боргового інструменту (випуску облігацій, позики тощо) [6]. При цьому рейтингові шкали можуть визначатись на міжнародному рівні (міжнародні рейтинги, встановлювані міжнародними рейтинговими агентствами), або на національному рівні (внутрішні рейтинги за шкалою національних рейтингових агентств) [2; 8]. Національний рейтинг є корисним в першу чергу для вітчизняних інвесторів. Міжнародний рейтинг дозволяє порівнювати надійність позичальників з усього світу і з усіх можливих секторів економіки [2].

Кредитний рейтинг позичальника базується на аналізі: сектору економіки; регуляторних чинників; конкурентних тенденцій і положення позичальника на ринку; кількісних показників фінансової звітності позичальника; його фінансового стану; якісних чинників; системи менеджменту; фінансової гнучкості та ліквідності; діяльності в минулому та середньотривалості довгострокових планів розвитку. Кредитний рейтинг боргового зобов'язання додатково враховує чинники, які покращують чи погіршують його якість, або здатні на це в перспективі [13].

Отже, кредитний рейтинг показує незалежну думку спеціалізованої установи (рейтингового агентства) щодо загальної здатності позичальника (наприклад, держави або органів місцевого самоврядування) виконувати власні фінансові зобов'язання. Місце в кредитному рейтингу, таким чином, можна порівнювати з показником, що відображає відносну міру ризику неплатоспроможності позичальника в довгостроковій перспективі (або якості виданих боргових цінних паперів).

Встановлення кредитного рейтингу позичальника відіграє важливу роль у функціонуванні фінансової системи розвинутих країн світу. Основною метою даного процесу є зменшення асиметрії інформації між кредиторами та позичальниками [4]. При цьому зміна рейтингу в бік зростання може впливати на зниження вартості позикового капіталу, і навпаки – пониження рейтингу позичальника є підставою для перегляду вартості кредиту, на який він розраховує.

На глобальному ринку кредитних ресурсів кредитний рейтинг позичальника, як правило, суттєво залежить та обмежується рівнем кредитного рейтингу країни, в якій позичальник здійснює свою діяльність. Це означає, що оцінка

вітчизняних суб'єктів автоматично знижуються (якщо знижується рейтинг країни), або збільшується (якщо рейтинг країни зростає), і така практика поширена щодо боргових інструментів з терміном погашення більше одного року.

Міжнародний рейтинг особливо важливий для міжнародних інвесторів і може бути пов'язаним із зобов'язаннями [4]:

- в національній валюті – визначає здатність емітента виконувати свої фінансові зобов'язання в валюті тієї країни, в якій він встановлений);
- в іноземній валюті – визначає здатність емітента виконувати свої фінансові зобов'язання в іноземній валюті.

Перевагами позичальника, який присутній у рейтингах є (рис. 1):

Зважаючи на те, що кредитний рейтинг є відображенням, як було зазначено вище, рівня кредитного ризику, а ризик є системною категорією, що має як суб'єктивний, так і об'єктивний характер та залежить від комплексу ендегенних і екзогенних факторів [11], доцільно при дослідженні проблематики врахування кредитного ризику в процесі ціноутворення на основі рейтингової оцінки позичальника чітко ідентифікувати його джерела-фактори (предмети, явища, процеси), які спричиняють невизначеність у виконанні позичальником своїх зобов'язань перед кредитором.

В цьому сенсі саме кредитний рейтинг може бути інструментом як для оцінки здатності позичальника виконувати кредитні зобов'язання, надійності його боргових зобов'язань, так і для встановлення додаткової плати за відповід-

ний кредитний ризик, яка має враховуватись при визначенні вартості кредитів. Це можливо передусім завдяки тому, що джерела-фактори кредитного ризику в значній мірі збігається з факторами, які оцінюються в процесі визначення місця позичальника в рейтингу, а саме – вивчається його довгострокова конкурентоспроможність (отже, здатність в довгостроковій перспективі ефективно працювати та сплачувати борги), привабливості для інвесторів, рівень капіталізації, платоспроможності, ліквідності, вартості тощо.

Сучасна практика визначення кредитного рейтингу позичальника передбачає:

- 1) формування кредитного рейтингу на основі застосування певних методів та підходів;
- 2) оголошення результатів рейтингових оцінок;
- 3) застосування механізмів врахування результатів рейтингових оцінок при визначенні процентних ставок за кредитами для конкретних груп позичальників (або для конкретних позичальників з відповідним рейтингом);
- 4) нагромадження статистичних даних для моніторингу кредитної діяльності та оцінки [7; 10]:
  - кредитного ризику;
  - окремих класів якості та ліквідності активів;
  - ступеню невиконання зобов'язань і понесених втрат.

Центральним елементом системи встановлення кредитного рейтингу позичальника є моделі оцінювання параметрів ризику, що передбачають процедури віднесення до певних класів ризику клієнта, засновані на [1]:

- оцінці фінансової моделі діяльності позичальника, для чого використовуються дані його фінансової звітності;
- оцінці якісних чинників діяльності позичальника.

Класи рейтингу можна поділити на три основні групи:

- 1) Інвестиційна група – визначає позичальників, що мають значний рівень доходів, ефективну структуру балансу а також довгострокові, стабільні перспективи розвитку. До верхніх рівнів цієї групи доцільно відносити позичальників, що займають позиції ринкових лідерів, отже, їх вразливість до ринкових змін є відносно низькою.

Рис. 1. Переваги присутності позичальника у кредитних рейтингах

Авторська розробка.

2) Спекулятивна група – є групою з відносно великим розмахом рівнів ризику, при цьому підприємства-позичальники, що відносяться до неї, можна поділити на:

– позичальників з найкращим рейтингом у рамках групи, які сумлінно виконують власні кредитні зобов'язання, однак за довшого періоду обслуговування боргу (частка кредиту та відсоток), їх здатність до виплати необхідних на це коштів може виявитися непевною. У ситуації несприятливого зовнішнього середовища або не вигідних економічних умов, існує реальна небезпека зростання кредитного ризику;

– позичальників, що мають рейтинг з більшим ризиком, які в довшій перспективі можуть мати непевні перспективи щодо доходів, погану якість активів, а також ризик збитковості та неплатоспроможності.

3) Група складних кредитів – характеризується присутністю у рейтингу позичальників, у яких виявлено однозначні ознаки існуючих проблем з обслуговування заборгованості, або зафіксовано ситуацію, що визначається як випадок невиконання зобов'язань за кредитами, так званого дефолту.

Методичні підходи щодо визначення кредитного рейтингу позичальників базуються на використанні певних методів та математичних моделей з групи класифікаційних моделей [5; 6; 15]. Відповідно до даних моделей, в залежності від категорії позичальників, що встановлюється за допомогою сукупності розрахованих рейтингових показників, оцінюється їх кредитний рейтинг. Надалі позичальники відносяться до однієї з декілька груп рейтингу та кредитуються з урахуванням характеристики встановленого кредитного рейтингу в процесі встановлення вартості кредитів.

Нерозривно пов'язаним з визначенням кредитного рейтингу позичальника поняттям є ризик кредитної міграції, що є дискретною характеристикою кредитоспроможності позичальника. Він характеризує ризик отримання збитків, пов'язаних з повною або частковою

втратою вартості фінансового активу, який не підлягає щоденній переоцінці за поточною справедливою вартістю у зв'язку з дефолтом або погіршенням кредитної якості контрагента/емітента. В контексті проблематики кредитних рейтингів даний вид ризику пов'язаний з тим, що перегляд рейтингів, які є одним із важливих інформаційних джерел для оцінки потенційної вартості фінансових ресурсів, наданих у кредит конкретному позичальнику, присутньому в рейтингу, відбувається періодично, частіше за все раз на рік. Тому при зміні позицій позичальника у рейтингу (міграції) в будь-якому напрямку необхідна переоцінка його кредитоспроможності, ризиків, що пов'язані з кредитуванням саме його як представника певної групи в рейтингу.

У [12, с. 422] міграція кредитних рейтингів визначається як «... дискретний випадковий процес, що полягає в зміні кредитного рейтингу позичальника або боргового зобов'язання впродовж певного інтервалу часу». Так, несприятливі зміни кредитних рейтингів позичальників є причиною непрямих втрат кредиторів, вони збільшують вірогідність дефолту позичальника і зменшують вартість його боргового зобов'язання. Ці зміни, пов'язані зі зростанням ризиків кредитної міграції, можуть бути компенсовані за рахунок зміни умов надання кредитів позичальникам (передусім – відсоткової ставки за кредитами) при зміні його рейтингових позицій. Саме тому, аналіз міграції кредитного рейтингу є невід'ємною частиною процесу управління кредитними ризиками та ціноутворення в кредитній сфері.

У міжнародній практиці існують різні підходи до визначення вірогідності збитків по кожному конкретному позичальникові, або групі позичальників. Одним з найпоширеніших є підхід, заснований на матрицях переходу вірогідності (використовується в практиці міжнародних рейтингово-консультаційних агентств Standard and Poor's, Moody's, Fitch). Рейтингові агентства публікують статистичні дослідження, в

Таблиця 1

Матриця ймовірностей міграції кредитного рейтингу

Рейтинг за період t	Рейтинг за період $t+1$							
	AAA	AA	A	BBB	BB	B	CCC	Default
AAA	90.81	8.33	0.68	0.06	0.12	0	0	0
AA	0.7	90.65	7.79	0.64	0.06	0.14	0.02	0
A	0.09	2.27	91.05	5.52	0.74	0.26	0.01	0.06
BBB	0.02	0.33	5.95	86.93	5.3	1.17	0.12	0.18
BB	0.03	0.14	0.67	7.73	80.53	8.84	1	1.06
B	0	0.11	0.24	0.43	6.48	83.46	4.07	5.2
CCC	0	0	0.22	1.3	2.38	11.45	64.86	19.79
Default	0	0	0	0	0	0	0	100

яких за певною групою учасників рейтингові наводяться історичні дані частот дефолту, варіації частот дефолту і частоти переходів з однієї рейтингової категорії в іншу. Останні величини утворюють так звану матрицю перехідної вірогідності (міграції) кредитних рейтингів (табл. 1).

Так, для позичальника, що має кредитний рейтинг BB на початок року можна визначити вірогідність настання збитків на початок наступного року, – 1,06% (стовпець Default). Так само, ймовірність зміни рейтингових позицій від рівня BB до рівня B (погіршення позицій) оцінюється в 8,84%, ймовірність покращення позицій на один рівень (з BB до BBB) – в 7,73%.

На основі подібних передбачень, змодельованих з використанням масиву емпіричної інформації найбільших рейтингових агентств світу, у кредитора з'являється можливість прогнозувати зміни у рейтингових позиціях позичальників та моделювати зміни у рівні кредитного ризику відносно певної групи позичальників, закладаючи ці ризики в модель ціноутворення та компенсуючи їх можливий вплив за допомогою змін у відсоткових ставках за кредитами для певних груп позичальників.

Віднесення позичальника до конкретної групи, аналіз потенціалу зміни кредитного ризику при можливій зміні позицій позичальника в процесі міграції кредитного рейтингу є важливими чинниками обмеження кредитного ризику кредитної установи. Одним з най-

більш дієвих інструментів, що використовуються кредитором для компенсації потенційної зміни рівня ризиків відносно позичальника, є коригування вартості залученого капіталу (ціна банківських кредитів, відсоткова ставка за новими випусками облігацій тощо). Даний інструмент може, з одного боку, погіршувати умови надання кредиту позичальнику, у випадку зниження його кредитного рейтингу, з іншого – покращувати його конкурентні позиції та можливості для розвитку завдяки зниженню процентних ставок за кредитами, що надаються позичальнику з вищим рейтингом (див. рис. 1). Так, на рис. 2. представлено модель врахування в процесі визначення ціни кредиту змін кредитного рейтингу позичальника.

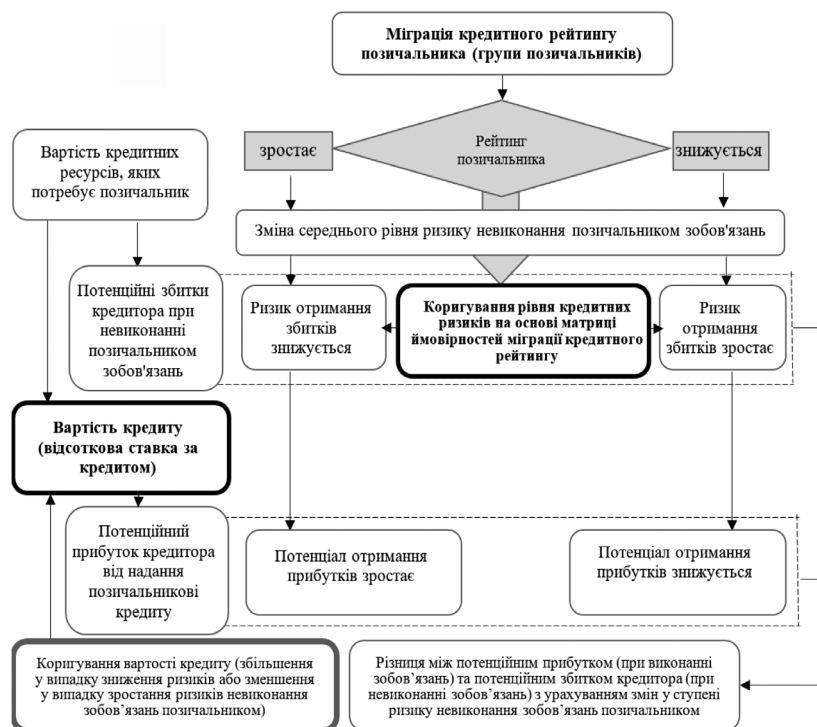
Згідно з даною моделлю, в процесі ціноутворення здійснюється верифікація рівня і джерел потенційних втрат кредитора внаслідок зміни у рівні кредитного ризику стосовно конкретного позичальника (групи позичальників) відповідно до факторів:

- потенціалу невиконання зобов'язань;
- міграції кредитного ризику, що відбувається внаслідок міграції кредитного рейтингу та може бути виражена через конкретні зміни ймовірностей та враховуватись через зміну рівня ризику;
- рівня можливих втрат у випадку виникнення ситуації невиконання зобов'язань позичальником;

– рівня прибутку, який очікує отримати кредитор, надаючи в кредит власні ресурси за певної ставки за кредитом.

На основі представленої моделі система ціноутворення взаємодіє з системою управління кредитним ризиком, отримуючи від неї необхідну для прийняття рішень стосовно збільшення чи зменшення відсоткової ставки за кредитом відповідно до змін у рейтингових позиціях позичальника (групи позичальників). Слід відзначити, що розрахунки ціни кредиту чутливі до закладених в них параметрів і тому обов'язки по їх здійсненню необхідно покладати на кваліфікованого фахівця з ризик-менеджменту та ціноутворенню в кредитно-фінансовій сфері, на якого лягає відповідальність за обґрунтування рішень.

Поширення практики врахування в процесі визначення

Рис. 2. Модель врахування в процесі визначення ціни кредиту змін у кредитному рейтингу позичальника

Авторська розробка.

ціни кредиту змін у кредитному рейтингу позичальника, заснованої на пропонованій моделі, надасть ряд очевидних переваг як для діяльності кредитора, так і для діяльності позичальника, кредитний рейтинг якого зростає; сприятиме поліпшенню обґрунтування видачі кредитів, формуванню чітких та структурованих вимог до забезпечення надання кредитів за конкретними рівнями ставок; виявити найбільш ризикових позичальників і сформувати додаткові вимоги до роботи з ними; оцінити можливі втрати для кредитора, пов'язані з неповерненням кредитів.

Висновки. Кредитний рейтинг як відображення думки про відносний рівень кредитного ризику стає в сучасних умовах господарювання важливим джерелом інформації для прийняття рішень щодо інвестування, кредитування, зберігання або продажу цінних паперів. Він є індикатором ринкової ефективності та конкурентоспроможності позичальника. Тому використання кредитного рейтингу позичальника в

якості фактору ціноутворення в діяльності кредитора є доцільним з точки зору його ролі в процесі ціноутворення. Кредитний рейтинг в цьому контексті слід розглядати в якості систематизованого процесу підготовки обґрунтованої інформації для прийняття управлінських рішень стосовно визначення найбільш ефективної за певних умов ставки відсотка за кредитом та контролю процесу забезпечення прибутковості діяльності кредитора з надання позик.

Специфіка формування та управління ефективною системою ціноутворення в сфері кредитування визначається вибором певних елементів цієї системи (підходів, методів, функцій, факторів), а також їх комбінацією, які, комплексно взаємодіючи, сприяють, з одного боку – реалізації цілей кредитора з отримання вигід від кредитної діяльності, мінімізації та належної компенсації ризиків такої діяльності, з іншого – втіленню цілей позичальника з отримання кредитних ресурсів для розвитку діяльності за прийнятною відсотковою ставкою.

Список використаних джерел:

1. Азаренкова Г.М. Рейтингове оцінювання як метод визначення кредитоспроможності позичальників банку [Текст] / Г.М. Азаренкова, О.О. Беленкова // Вісник Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ). – 2011. – № 1 (10). – С.219-223.
2. Внукова Н.М. Сучасні підходи до методичного забезпечення кредитно-рейтингової оцінки підприємств-емітентів / Н.М. Внукова, Н.І. Притула // Економіка України. – 2007. – № 10. – С. 38-42.
3. Долінський Л. Моделювання узагальненого кредитного рейтингу для групи об'єктів рейтингування [Текст] / Л. Долінський // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 4. – С. 23-27.
4. Ковалев А. Кредитный риск-менеджмент : [монография] / А. Ковалев. – К. : Созвездие, 2007. – 406 с.
5. Лисенок О. Організація системи кредитного ризик-менеджменту в банку / О. Лисенок // Формування ринкової економіки : збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 25. – С. 352-359.
6. Модели рейтингов как фактор риск-менеджмента / А.М. Карминский, А.А. Пресецкий, С.В. Головань // Модернизация экономики и общественное развитие: Сб. науч. работ / Отв. ред. Е.Г. Ясин. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2007. – Кн.3. – С. 23-33.
7. Примостка Л. Кредитний ризик банку: проблеми оцінювання та управління / Л. Примостка // Фінанси України. – 2004. – № 8. – С. 118-125.
8. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг». Інтернет портал агенства: <http://www.credit-rating.ua>
9. Рейтингові агентства у системі кредитних ризиків // Фінансовий ринок України. – 2006. № 2 (28). – С. 28-31.
10. Соколова Л.В. Аналіз науково-практичного інструментарію оцінювання кредитоспроможності підприємств / Л.В. Соколова, О.Є. Соколов, А.О. Тімошева // Траектория науки. – 2016. – Т. 2. № 4. – С. 2.46-2.56.
11. Шульженко Г. Управління кредитним ризиком у контексті забезпечення та збереження фінансової стійкості комерційних банків / Г. Шульженко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 36. – С. 311-318.
12. Энциклопедия финансового риск-менеджмента / Под ред. А.А. Лобанова, А.В. Чугунова. М.: Альпина Паблишер, 2003. – 786 с.
13. Юркевич О.М. Кредитний рейтинг як інструмент оцінки кредитного ризику/ О.М. Юркевич // Фінанси, облік, аудит. – 2009. – № 13. – С. 130-135.
14. Basel Committee on Banking Supervision/ Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and Liquidity Risk Monitoring Tools, January 2013. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs238.htm>
15. Saunders A. Credit Risk Measurement. New Approaches to Value at Risk and Other Paradigms / A. Saunders. – New York : John Wiley & Sons, Inc., 2002. – 319 p.

Bondarenko A.I.

CHANGES IN CREDIT RATING OF THE BORROWER AND THE METHOD OF ITS ACCOUNTING FOR THE PROCESS OF DETERMINING RATES OF CREDIT

The article deals with the essence and functional consistency of the borrower's credit rating related to the credit risk in terms of the credit ratings fluctuation.

Banks operating in the high-risk environment where one of the important risks is the credit risk should be calculated with accuracy and distributed appropriately due to the pricing mechanism usage. The another problem is the value of the credit risk fluctuates and depends on the many factors. This is article is the attempt to determine the influence factors and to describe the one of the visible reasons of the credit risk fluctuation – the changes in credit rating of the borrower.

The article's aim is the development of the justification of the theoretical and methodological principles of taking into account the credit rating migration risk during the pricing processes.

Credit migration is the discrete characteristic of the borrower's creditworthiness. The creditworthiness of the borrower must be revaluated as the result of the changes in borrower's credit rating. The credit risk migration can be defined due to the credit rating's migration probability matrix. This risk should be reflected in the prices through the pricing model giving the ability to include the credit rating changes into the asset's price. According to our model, the verification of the level and sources of the potential losses of the creditor as a result of the borrower's credit rank migration carried out during the pricing process.

The results of the article include: the characteristics of the factors effect on the change of the credit rating of the borrower; the vision of the model for certain groups of the borrowers describing the credit price changes as the response to the changes of the borrower's credit rating; the recommendation related to the implementation of the model during the pricing process for bank's assets.

The further studies' perspective is the credit rating migration risk inclusion model formalization and adaptation for the usage with the risk-based pricing.

Keywords: credit rating, credit rating migration, the borrower, the lender, the price of credit, pricing, interest rate, credit risk, credit risk migration.